Dolnośląski Konkurs HISTORYCZNY *zDolny Ślązak* dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2024/2025		**ETAP SZKOLNY** **24 października 2024 r.** **godz. 10.00** czas trwania 45 minut
Kuratorium Oświaty we Wrocławiu / Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu		

Uczestnik konkursu (wpisz czytelnie, drukowanymi literami)

Nazwisko	Imię

Szkoła	Klasa

INSTRUKCJA

1. **Pisz wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem, nie używaj korektora.**
2. **W zadaniach zamkniętych z odpowiedziami do wyboru zakreśl znakiem X właściwą odpowiedź. W razie pomyłki otocz błędnie zaznaczoną odpowiedź kółkiem i jeszcze raz zaznacz poprawną odpowiedź.**
3. **Odpowiedzi w pozostałych zadaniach wpisz w wyznaczonych miejscach arkusza.**
4. **Pamiętaj, że pracujesz samodzielnie. Nie możesz korzystać z żadnych pomocy - tablic, map, słowników, leksykonów, telefonów komórkowych, kalkulatorów itp. Potrzebne informacje zawarte są w treści zadań.**
5. **Poza arkuszem nie możesz używać innych kartek.**
6. **Przy każdym zadaniu zapisano możliwą do zdobycia liczbę punktów.**
7. **Maksymalna liczba punktów do zdobycia wynosi 30.**

Powodzenia!

Suma zdobytych punktów _____

Podpis sprawdzającego _____

1. Podaj nazwę religii, z którą związane są następujące pojęcia: Jahwe, Tora, dekalog, menora. (0-1)

……

2. Przyjmuje się, że pierwsze starożytne igrzyska zorganizowano na Półwyspie Peloponeskim. Rok, w którym się odbyły, stał się początkiem rachuby czasu przyjętym przez Greków. Podaj nazwę miejscowości i datę organizacji tego wydarzenia. (0-2)

……

3. Rozstrzygnij, które informacje są prawdziwe, a które fałszywe. Wpisz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli fałszywe. (0-3)

A.	Hoplici to ciężkozbrojni wojownicy greccy walczący konno.	
B.	W bitwie pod Salaminą zwyciężyła grecka flota.	
C.	Wyprawa Aleksandra Wielkiego do Indii zakończyła się podbojem tego kraju.	

4. Na podstawie tekstu i wiedzy własnej podaj nazwę państwa, w którym rządził opisany władca. (0-1)

Otóż Dariusz (…) został obwołany królem, a w Azji wszyscy mu podlegali z wyjątkiem Arabów. [Król] ustanowił w państwie dwadzieścia dzielnic, które oni sami nazywają satrapiami. Gdy wprowadził te dzielnice i nad każdą przełożył namiestnika, ustalił daniny, które miały mu wpływać od poszczególnych ludów (…).

źródło: *Źródła i materiały do nauczania historii*, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 21

……

5. Dopisz właściwe pojęcia do poniższych definicji. (0-2)

A. Najstarsze prawo rzymskie, opracowane i spisane na tablicach w V wieku p.n.e.

……

B. Niewolnik, jeniec wojenny, który w starożytnym Rzymie był szkolony do walki na arenie.

……

6. Edykt mediolański to dokument, na mocy którego w cesarstwie rzymskim (0-1)

A. odbudowano Świątynię Jerozolimską.
B. rozpoczęto prześladowania chrześcijan.
C. wprowadzono swobodne wyznawanie chrześcijaństwa.
D. chrześcijaństwo stało się jedyną możliwą do wyznawania religią.

7. Spośród poniższych wydarzeń wskaż to, które jest chronologicznie najwcześniejsze. (0-1)

A. początek schizmy wschodniej
B. podpisanie konkordatu w Wormacji
C. zdobycie Konstantynopola przez Turków
D. ucieczka Mahometa z Mekki do Medyny

8. Suzeren w systemie feudalnym, w którym funkcjonowały zależności między seniorami i wasalami, (0-1)

A. był wasalem możnowładców.
B. jako jedyny nie był niczyim wasalem.
C. składał hołd lenny swojemu seniorowi.
D. stał niżej w drabinie feudalnej niż rycerze.

9. Zgodnie z wprowadzoną przez Bolesława Krzywoustego zasadą senioratu, po śmierci władcy, władzę zwierzchnią miał przejąć (0-1)

A. Władysław Herman.
B. jeden z synów Salomei.
C. najstarszy z rodu Piastów.
D. przedstawiciel dynastii Przemyślidów.

10. Rozstrzygnij, które informacje są prawdziwe, a które fałszywe. Wpisz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli fałszywe. (0-3)

A.	Bolesław Śmiały został wygnany z Polski za zabójstwo swojego brata Zbigniewa.	
B.	W 1300 roku odbyła się w Gnieźnie koronacja Wacława II na króla Polski.	
C.	Po unii w Krewie Królestwo Polskie i Księstwo Litewskie zostało połączone unią personalną.	

11. Na podstawie opisu i wiedzy własnej określ, w jakim stylu została zbudowana Krypta św. Leonarda na Wawelu. (0-1)

Krypta została wzniesiona przed lub w roku 1118 i jest najstarszą częścią Katedry Wawelskiej. (…). Została zbudowana jako budowla halowa, trójnawowa, zamknięta półkolistą absydą. Posiada sklepienie krzyżowe, a poszczególne nawy podzielone są ośmioma kolumnami o kapitelach kostkowych.

……

12. Na podstawie fragmentu tekstu i wiedzy własnej zaznacz wszystkie prawdziwe stwierdzenia. (0-1)

Polska (…) stanowić zaczęła, szczególnie od czasów włączenia Rusi, organizm bardzo zróżnicowany etnicznie, religijnie oraz prawnie. W skład monarchii poza Polakami wchodzili liczni mieszkańcy „królestwa Rusi". (…) Wśród przybyszów z zachodu dominowali Niemcy, ale nie brakowało też Włochów czy Żydów, tworzących swoje gminy przede wszystkim na terenie dużych miast: Krakowa, Przemyśla, Lwowa, Sandomierza (…)

źródło: H. Samsonowicz, J. Tazbir, *Tysiącletnie dzieje*, Wrocław 2000, s. 69-70

A. Fragment tekstu dotyczy monarchii wczesnopiastowskiej.
B. Jedną z podjętych wówczas reform była kodyfikacja prawa.
C. Ważnym ośrodkiem politycznym i gospodarczym państwa polskiego był w tym czasie Wrocław.
D. Rozszerzenie Królestwa Polskiego o ziemie ruskie miało miejsce za panowania Kazimierza Wielkiego.

13. Zaznacz rok, w którym Królestwo Polskie odzyskało z rąk krzyżackich Pomorze Gdańskie. (0-1)

A. 1343 r.
B. 1411 r.
C. 1466 r.
D. 1525 r.

14. Zapoznaj się z opisami i podaj nazwy dzieł. (0-2)

A. *Dzieło to znajduje się w refektarzu klasztoru dominikanów przy kościele Santa Maria delle Grazie w Mediolanie. Przedstawia scenę ostatniego wspólnego posiłku Chrystusa z apostołami przed pojmaniem na Górze Oliwnej i ukrzyżowaniem.*

……

B. *Rzeźba ta znajduje się w Bazylice św. Piotra w Rzymie. Twórca przedstawił Matkę Boską trzymającą ciało Jezusa po zdjęciu z krzyża. Prawą ręką Maria podtrzymuje ciało syna, którego odchylona głowa i ręka opadają na szatę matki.*

……

źródło: niezlasztuka.net

15. W poniższym tekście, dotyczącym sejmu walnego, wykreśl błędne sformułowania. (0-2)

Sejm walny był zgromadzeniem reprezentacji szlachty i możnowładztwa z różnych dzielnic, a wywodził się z dawnych wieców międzydzielnicowych, organizowanych w czasach rozbicia dzielnicowego. Od sejmu zwołanego przez **Kazimierza Jagiellończyka / Jana Olbrachta** *w 1493 r. można już mówić o wykształceniu się zasady reprezentacji i trzech stanów sejmujących. Sejm* walny **decydował / nie decydował** *o zawarciu pokoju (traktatów międzynarodowych). Król* **nie uczestniczył w obradach sejmu / był odrębnym stanem sejmującym.**

na podstawie: https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/DrRPGG2i0

16. W którym podpunkcie władcy są zapisanie w prawidłowym porządku chronologicznym? (0-1)

A. Zygmunt III, Jan Kazimierz, Michał Korybut Wiśniowiecki, Władysław IV, Jan III Sobieski
B. Zygmunt III, Władysław IV, Jan Kazimierz, Michał Korybut Wiśniowiecki, Jan III Sobieski
C. Zygmunt III, Władysław IV, Jan III Sobieski, Jan Kazimierz, Michał Korybut Wiśniowiecki
D. Zygmunt III, Michał Korybut Wiśniowiecki, Władysław IV, Jan III Sobieski, Jan Kazimierz

17. Zaznacz dwa wydarzenia, których nie można zaliczyć do okoliczności II rozbioru Polski. (0-1)

A. łamanie konstytucji przez cara
B. klęska Polaków w wojnie z Rosją
C. upadek powstania kościuszkowskiego
D. zawiązanie i działalność konfederacji targowickiej

18. Dopisz imiona i nazwiska osób, których dotyczą poniższe fragmenty biogramów. (0-2)

A. *Przeciwnik hierarchii kościoła anglikańskiego i absolutystycznych dążeń Karola I. Po wybuchu wojny domowej w 1642 roku między królem i parlamentem, stanął po stronie parlamentu. Po klęsce Karola I został członkiem trybunału, który skazał króla na karę śmierci. Po ścięciu władcy krytykował parlament i w roku 1653 roku objął najwyższą władzę jako lord protektor, rozpoczynając okres rządów dyktatorskich.*

……

B. *Prawnik i przywódca stronnictwa jakobinów, wybitny mówca o radykalnych poglądach. Został wybrany na deputowanego stanu trzeciego do Stanów Generalnych. Był faktycznym przywódcą Komitetu Ocalenia Publicznego. Zawiązany przeciwko niemu spisek thermidorian, doprowadził do jego obalenia i ścięcia.*

……

źródło: encyklopedia.pwn.pl

19. Spośród poniższych wydarzeń wybierz tylko te, które miały miejsce w XI, XV lub XVIII wieku. Wpisz do tabelki właściwe litery. (0-3)

A. śmierć Władysława Warneńczyka
B. koronacja Bolesława Śmiałego
C. obrona Głogowa
D. powołanie Komisji Edukacji Narodowej
E. powstanie Akademii Krakowskiej
F. ogłoszenie 95 tez przez Marcina Lutra
G. bitwa pod Beresteczkiem
H. uchwalenie Deklaracji niepodległości
I. elekcja Henryka Walezego
J. wybuch wojny trzynastoletniej

XI wiek	XV wiek	XVIII wiek